

«Тасдиқ менамоям»

Ректори МДТ «Донишгоҳи давлатии
Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ»,
доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ,
профессор _____ Раҳмон Д.С.
« 15 _____ соли 2024

ХУЛОСАИ

**МУАССИСАИ ДАВЛАТИИ ТАЪЛИМИИ «ДОНИШГОҲИ
ДАВЛАТИИ КҶЛОБ БА НОМИ АБУАБДУЛЛОҲИ РҶДАКӢ»**

Баррасии таҳқиқоти диссертатсионии хатмкардаи докторантураи PhD – и назди донишгоҳ Хусайнов Рухулло Салоҳуддинович дар мавзуи «Саҳми Абурайҳони Берунӣ дар инкишофи донишҳои риёзӣ дар асрҳои миёна» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисоси 6D020300-Таърих (6D020304-Таърихи илм ва техника (таърихи математика))

Рисолаи докторант аз рӯйи ихтисос (PhD) дар мавзуи «Саҳми Абурайҳони Берунӣ дар инкишофи донишҳои риёзӣ дар асрҳои миёна» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисоси 6D020300-Таърих (6D020304-Таърихи илм ва техника (таърихи математика)) дар кафедраи математика ва методикаи таълими он Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ» анҷом дода шудааст.

Маълумот дар бораи докталаб: Хусайнов Рухулло Салоҳиддинович 12 майи соли 1989 дар ноҳияи Мастҷоҳи вилояти Суғд дар оилаи омӯзгор ба дунё омадааст. Қадамҳои нахустини худро соли 1995 ба синфи якуми МТМУ-и №31-и ноҳияи Мастҷоҳ гузошта онро соли 2006 бо баҳои хубу аъло хатм кардааст. Баъди хатми мактаби миёна соли 2007 ҳуҷҷатҳои худро ба Литсейи касби кишоварзии н.Мастҷоҳ супорида онро бо ихтисоси информатика соли 2007 хатм намудааст. Соли 2009 тариқи бучавӣ ба факултети математика ва информатикаи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ дохил шуда, онро соли 2013 бо ихтисоси математика бо муваффақият хатм намудааст, соли 2014 то соли 2016 зинаи магистратураи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ факултети физика ва математикаро бо ихтисоси математика бо муваффақият хатм намуда, аз соли 2016 ба зинаи докторантура аз рӯйи ихтисос (PhD) дар Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба

номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ дохил шуда, онро соли 2019 бо баҳои аъло хатм намудааст. Аз соли 2013 то соли 2014 ба ҳайси муаллими фанни математикаи МТМУ-и №17-и ноҳияи Мастчоҳ, аз соли 2014 то соли 2018 ба ҳайси муаллими фанни математика ва физикаи МТМУ-и №2-и ш. Кӯлоб ва инчунин аз соли 2016 то инҷониб ба ҳайси омӯзгори кафедраи математика ва методикаи таълими онӣ Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ кору фаъолият дорад.

Мавзуи рисолаи таҳти унвони «Саҳми Абурайҳони Берунӣ дар инқишофи донишҳои риёзӣ дар асрҳои миёна» зери роҳбарии доктори илмҳои физикаю математика, профессор, директори Институти илмӣ-таҳқиқотии таърихи илмҳои табиатшиносӣ ва техникаи назди Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав Комили А. Ш., тибқи қарори Шурои олимони Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ аз 29 майи 2017 протоколи №10 ва бо тағйиру илова (01 декабри 2022 таҳти №4/5-13) тасдиқ гардидааст.

Диссертатсияи илмии Хусайнов Рухулло Салоҳуддинович дар семинари ҷаласаи кафедраи математика ва методикаи таълими онӣ Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ аз 11.01.2024 бо протоколи № 5 муҳокима гардидааст.

Дар натиҷаи муҳокимаи диссертатсияи илмӣ дар мавзуи «Саҳми Абурайҳони Берунӣ дар инқишофи донишҳои риёзӣ дар асрҳои миёна» чунин хулосаҳо бароварда шуд.

Баҳодихӣ ба иҷрои диссертатсия. Диссертатсияи докторанти PhD Хусайнов Рухулло Салоҳуддинович дар мавзуи «Саҳми Абурайҳони Берунӣ дар инқишофи донишҳои риёзӣ дар асрҳои миёна» дар шароити муосир мавзуи рӯзмарра буда, бо забони хуби илмӣ навишта шудааст ва таҳқиқоти анҷомёфта ба ҳисоб меравад.

Мақсади таҳқиқот. Мақсади асосии таҳқиқоти мазкур омӯзиши осори риёзии Абурайҳони Берунӣ, муайян кардани нақш ва саҳми ӯ дар ташаккул ва инқишофи донишҳои риёзии асрҳои миёна ба ҳисоб меравад. Инчунин, ошкор намудани паҳлуҳои камомӯхта ва тамоман наомӯхтаи баъзе аз бахшҳои риёзӣ дар таърихи илм ва техника дар рисола мавриди баррасӣ қарор гирифтаанд.

Вазифаҳои таҳқиқот. Вобаста ба омӯзиш ва пажӯҳиши диссертатсия мақсад ва вазифаҳои мушаххас гузошта мешавад, ки барои татбиқи ҳадафи гузошташуда иҷрои вазифаҳои зерин зарур аст:

- баррасии масъалаҳои асосии риёзӣ дар асрҳои миёна дар Хуросону Мовароуннаҳр;

- баррасии мавқеъ ва нақши донишҳои риёзӣ дар осори Абурайҳони Берунӣ;
- таҳқиқи таҳаввул ва инкишофи илми мусалласот (тригонометрия) дар системаи риёзиёти асримиёнагӣ дар мисоли осори Абурайҳони Берунӣ;

Объекти таҳқиқот. Муайян намудани роҳҳои таҳаввули таърихи риёзиёт дар олами исломи асримиёнагӣ дар мисоли осори риёзии Абурайҳони Берунӣ.

Мавзуи таҳқиқот. Омӯзиши осори риёзии Абурайҳони Берунӣ ва ҷойгоҳи он дар осори ӯ. Инчунин, татбиқи риёзиёт дар дигар соҳаҳои дониш ва ҷойгоҳи тригонометрия дар системаи риёзиёти Абурайҳони Берунӣ.

Зарфиёти мазкур дар шароитҳои зерини педагогӣ метавонад самаранок татбиқ гардад:

- дар низоми таҳсилоти касбӣ ҳангоми омӯзиши фанни математика ташаккули салоҳиятмандии технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионии донишҷӯён таъминоти методии заруриро соҳиб аст;
- мустақилияти маърифатии технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионии мутахассисони ояндаро ҳамчун МТО сохтаре баррасӣ менамояд, ки дар омӯзиши фанни математика мундариҷаи мувофиқ ва технологияҳои истифодаи мустақилиятро барои рушди муқаммалӣ он дар раванди омодагии касбӣ талаб менамояд;
- дар низоми таҳсилоти касбӣ омӯзиши фанни физика ҳамчун раванди мақсаднок баромад мекунад, ки мундариҷа ва усулҳои фаъолияти онро технологияҳои ҷузъҳои фаъолияти маърифатӣ дар ягонагӣ ва алоқамандии байниҳамӣ таъмин месозад;
- дар шароити рушди рӯзафзуни технологияҳо, ки зарурияти масъулият ва мустақилиятро пеш меорад, тағйироти талаботи асосӣ ба фаъолияти касбӣ илман асоснок гаштаанд.

Фарзияи таҳқиқот. Аз як қатор таҳминҳо иборат мебошад:

- Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон тағйирот дар соҳаи татбиқи технологияҳои компютерӣ ва иттилоотӣ – иртиботӣ ба низоми таҳсилоти олии касбӣ баъд аз гузаштан ба Низоми Болонии таҳсилот ба вуқӯъ пайвастанд. Барои рақобатпазирии мутахассисон дар бозори меҳнат, ки дар мувофиқа бо низоми таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон тайёр карда мешаванд, ба онҳо салоҳиятҳои махсус зарур мебошанд, ки бо технологияҳои компютерӣ ва иттилоотӣ – иртиботӣ алоқаманданд;
- Корқарди салоҳиятҳои зарурӣ дар донишҷӯёни равияҳои омузгории муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки ба сатҳи

чаҳонӣ мувофиқ мебошад, бе истифодабарии технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ имконнопазир мебошад;

- вазъи воқеии муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар раванди омӯзиши технологияҳои компютерӣ ба мутахассисони равияҳои омӯзгорӣ, ба таҷҳизонидани қонёқунандаи техникаи муассисаҳои таҳсилоти олии дар умум нигоҳ накарда, дар сатҳи начандон баланд қарор дорад;

- Ҷумҳурии Тоҷикистон дар даврони барқароршавии системаи истифодабарии технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ барои тайёрии мутахассисон дар доираи таҳсилоти олии қарор дорад;

- омӯзиши вижагиҳои таҳассусӣ – салоҳиятнокии хатмқунандагони муассисаҳои таҳсилоти олии оиди донишҳои математика дар ҷодаи донишҳо, маҳорату малақаҳои истифодабарии технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ.

Марҳилаҳои таҳқиқот.

Таҳқиқоти мазкур асосан дар се марҳила гузаронида шудааст.

- Дар марҳилаи аввал (2016-2018) – интихобу тасдиқи мавзӯ ва ҷамъоварию шиносӣ бо осоре, ки роҷеъ ба омӯзиши таърихи илм ва техника таҳия шудааст. Дар ин марҳила аз соли 2016 нашри мақолаҳо ва гузоришоти илмӣ оид ба мавзӯ оғоз гардида, таълифу нашри чунин мақолаҳо ва маърузаҳо дар ҳар се марҳила идома ёфтааст;

- Дар марҳилаи дуюм (2018-2020) – ба ғайр аз идомаи навиштани мақолаҳову фишурдаҳои илмӣ, инчунин таснифи қисмати назариявӣю методии рисола мавриди баррасӣ қарор гирифтааст;

- Дар марҳилаи сеюм (2020-2023) – нашри мақолаҳои илмӣ идома ёфта, навиштани рисола ва баррасии он дар ҷаласаи кафедраи “математика ва методикаи таълими он”-и Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳ Рӯдакӣ ва инчунин дар ҷаласаи махсуси Институти илмӣ-таҳқиқотии таърихи илмҳои табиӣ-шиносӣ ва техникаи назди Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав амалӣ гардида, бо назардошти ислоҳи эродҳои мавҷуда ба ҳимоя пешниҳод гардидааст.

Асосҳои методологии таҳқиқотро мавқеъҳои психологӣ-педагогӣ ва умумифалсафие ташкил медиҳанд, ки дар дараҷаи мушаххаси илмӣ дар концепсияи раҳёфтҳои шахсӣ-фаъолиятӣ, нимсубъектӣ (диалогӣ) ва аксиологӣ инъикос меёбад, дар дараҷаи умумиилмӣ бошад – дар концепсияи раҳёфтҳои системавӣ ва мукаммалият ба омӯзиши зухуроти педагогӣ.

Вобаста ба фарзия ва ҳадафи умумӣ дар назди таҳқиқот вазифаҳои зерин гузошта шудаанд:

- дар шароити рушди динамикии технологияҳо тағйироти талаботи асосиро ба фаъолияти касбии мутахассис таҳлил намудан;
- дар рафти омодамоии касбӣ хангоми омӯзиши фанни математика чузъҳои сохтори салоҳиятнокии технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионии донишҷӯёнро ошкор намудан;
- хусусиятҳои технологӣ ва мундариҷавии фанни математикаро ҳамчун фанни таълимӣ дар раванди омодамоии касбӣ дар мустақилияти маърифатии технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионии донишҷӯён таҳқиқ намудан;
- дар раванди омӯзиши фанни математика дар муассисаи таҳсилоти олии касбӣ самтҳои асосии таъмини ташаккули салоҳиятнокии технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионии донишҷӯёнро таҳия намудан;
- дараҷаҳо ва меъёрҳои салоҳиятнокии технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионии донишҷӯёнро дар рафти омӯзиши фанни математика дар муассисаи таҳсилоти олии касбӣ муайян намудан.

Сарчашмаҳои асосии таҳқиқотро хуччатҳои расмӣ оид ба маориф; нақшаҳои таълимӣ, барномаҳо, китобҳои дарсӣ, дастурҳои методӣ ва таълимӣ; корҳои сотсиологӣ оид ба рушди шахсият; сарчашмаҳои адабии мамлакатҳои дуру наздики хориҷ, адабиёти ватанӣ роҷеъ ба масъалаҳои ташкили пурраи раванди таълим ҳамчун фаъолияти омӯзгор ва хонандаро дар бар мегиранд.

Заминаҳои эмпирикӣ. Дар ҳолати додашуда маҷмуи методҳои ҳамдигарро пурракунандаи зерин, чиҳати назорат аз болои қарорҳо ва фарзияҳои аввалия, истифода гаштанд:

- *методи мушоҳида* (мушоҳидаи бевосита, бавосита ва воридшуда);
- *методҳои озмоишӣ* (озмоиши ташхисӣ ва дигаркунанда);
- *методҳо ва саволномаҳои таъхисӣ* (мусоҳиба, суҳбат, анкета);
- *методи таҳлили маҳсулӣ* (фаъолияти донишҷӯён);
- *методҳои назариявӣ* (абстраксиякунонӣ, таҷриба, таҳлил, амсиласозӣ).

Пойгоҳи асосии таҳқиқот. Муассисаи давлатии таълимии “Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ”.

Навгонии илмӣ таҳқиқот иборатанд:

- аввалин маротиба таърихи илми ватанӣ осори риёзии Абурайҳони Берунӣ аз лиҳози таърихи илм ва техника мавриди баррасӣ қарор гирифтааст;
- аввалин маротиба дар Тоҷикистони соҳибистиклол нақш ва саҳми Абурайҳони Берунӣ дар ташаккул ва инкишофи бахшҳои гуногуни риёзиёт (назарияи ададҳо, тригонометрия ва алгебра) нишон дода шудааст;

- аҳаммияти омӯзиши осори риёзии Абурайҳони Берунӣ барои хонандагону донишҷӯёни МТМУ ва МТОК-и кишвар ба назар гирифта шудааст;

- дар доираи таърихи математика нақши осори риёзии Абурайҳони Берунӣ барои донишмандони баъдина баррасӣ гардидааст.

Нуқтаҳои ҳимояшавандаи диссертатсия:

- таҳаввул ва инкишофи таърихи математика дар мисоли осори риёзии Абурайҳони Берунӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- омӯзиши донишҳои риёзӣ тавассути осори Абурайҳони Берунӣ дар ҷараёни таълими математика дар ҷумҳурӣ;

- тайёр кардани мутахассисони соҳаи таърихи математика омили муҳимми инкишофи илму техника дар ҷумҳурӣ;

- ташаккул ва инкишофи донишҳои тригонометрӣ (тригонометрияи ҳамвор ва куравӣ) дар осори риёзии Абурайҳони Берунӣ.

Аҳаммияти назариявии таҳқиқот. Рисола дорои арзиши илмӣ-назариявӣ ва илмӣ-таърихӣ мебошад. Маводи таҳқиқот, хулоса, натиҷа, пешниҳод ва интишороти муаллиф метавонанд ҳамчун манбаи омӯзишӣ дар соҳаи таърихи математика дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва олии касбии кишвар хизмати арзанда намоянд.

Аҳаммияти амалии таҳқиқот:

- натиҷаҳои таҳқиқотро ҳангоми таълифи пажӯҳишоти ҷамъбасти оид ба таърихи математика дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва берун аз он, ҳангоми хондани фанҳои элективӣ ва курсҳои махсус дар МТМУ ва МТОК-и кишвар, хусусан дар факултет ва риштаҳои тахассусии математикӣ метавон истифода бурд.

- натиҷаи омӯзиш метавонад дар шакли мақолаҳои илмӣ, илмию методӣ ва илмию оммавӣ барои донишҷӯёну унвонҷӯён, магистрантон ва докторантони PhD барои навиштани рисолаҳои тахассусӣ хизмат кунад;

- инчунин натиҷаи кор барои омӯзгорони МТМУ ва донишҷӯёну унвонҷӯён ва устодони МТОК-и равияи риёзиву табиӣтшиносии кишвар манфиатовар хоҳад буд;

- аз натиҷаи таҳқиқот, албатта дар навиштани монографияҳо ва маҷмуаҳои тахассусӣ муҳаққиқони соҳаи таърихи математика метавонанд васеъ истифода баранд.

Дарачаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ.

- Асоси методологии диссертатсияро принсипи таърихият, таҳлили таърихӣ-илмӣ таърихи математика, таърихи ташаккули донишҳои табиӣ, риёзӣ ва фалсафӣ ташкил намуда, имконият медиҳад, ки далелҳои таърихӣ

вобаста ба ҳамгирии донишҳои риёзӣ табиӣ дар таърихи математика баррасӣ гарданд;

- Дар чараёни тадқиқот методҳои гуногуни маърифат: таҳлил, шарҳ, татбиқ, муқоиса ва хулосабарорӣ истифода шудаанд;

- Пажӯишоти таърихӣ, ки бар ин усул асос ёфтаанд, метавонанд хусусиятҳои сифатан навро касб карда, зарурату аҳамияти таърихи математикаро ба талаботи имрӯзаи ҷомеа тавсиф намояд, ки бидуни донишҳои таърихи математика натавонанд дарку фаҳмиши математикаи муосир, балки дарку фаҳмиши дигар соҳаҳои донишҳои табиӣ-шиносӣ имконнопазир аст.

Мутобиқати диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ.

Таҳқиқи илмӣ диссертатсияи мазкур комилан ба шиносномаи ихтисоси таърихи илм ва техника 07.00.10, яъне омӯзиш, пажӯиш, таҳлил ва шарҳи таърихи донишҳои риёзӣ мувофиқат мекунад.

Саҳми шахсии муаллиф ва тасдиқи натиҷаҳои таҳқиқоти илмӣ.

Натиҷаҳои таҳқиқот дар шакли маърузаҳо дар семинару ҷаласаҳои кафедраи “Математика ва методикаи таълими он”-и Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ, дар конференсияҳои минтақавию вилоятӣ, ҷумҳуриявӣ байналмилалӣ дар Кӯлоб, Бохтар ва Душанбе баррасӣ гардидаанд. Бахше аз натиҷаҳои пажӯишот инчунин дар ҷаласаи махсуси Институти илмӣ-тадқиқотии таърихи илмҳои табиӣ-шиносӣ ва техникаи назди Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав инъикос ёфтаанд.

Тасвир ва амалисозии натиҷаҳои диссертатсия. Мундариҷаи асосии рисола дар шакли мақолаҳои илмӣ дар маҷаллаҳои эътирофгардидаи КОА-и назди Президенти ҶТ, КОА-и Вазорати маориф ва илми ФР ва инчунин дар дигар маҷаллаву маҷмӯаҳои илмӣ дар шаҳрҳои Душанбе, Кӯлоб ва Бохтар ва дар шакли китоби ҳаммуаллифӣ ба нашр расидааст.

Диссертатсия дар ҷаласаи васеи кафедраи “Математика ва методикаи таълими он”-и Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ бо иштироки мутахассисону донишмандон аз дигар донишгоҳҳои кишвар ва аъзоёни Шурои диссертатсионӣ аз рӯи ихтисоси 07.00.10 – Таърихи илм ва техника баррасӣ гардида, ба ҳимояи кушод тавсия шудааст.

Интишорот аз рӯи мавзӯи диссертатсия. Аз 30 интишороти умумии муаллиф натиҷаҳои таҳқиқот оид ба мавзӯи диссертатсия дар 20-тои он инъикос ёфтаанд, ки аз он 6 мақолаи илмӣ дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз ҷумла 4 мақола бидуни ҳаммуаллифӣ ва

мақолаҳои боқимонда дар дигар нашрияҳо ба чоп расида, маводҳои конференсияҳои илмӣ ҷумҳуриявӣ ва байналмиллалӣро ташкил додаанд.

Сохтор ва ҳаҷми диссертатсия. Таҳқиқоти диссертатсионӣ аз бахшҳои «Муқаддима», «Тавсифи умумии қор», ду боби иборат аз панҷ параграф, бахши «Хулосаҳо», «Натиҷаҳои асосии илмӣ диссертатсия» ва «Тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳо», «Феҳристи рӯйхати адабиёт ва таълифоти истифодашуда» иборат аст.

Ҳаҷми умумии диссертатсия аз 181 саҳифаи матни компютери бо ёрии протсессори матнии Microsoft Word ҳарфчинишуда иборат буда, фарогири 15 расму 1 ҷадвал ва рӯйхати адабиёти иборат аз 157 номгӯй мебошад.

АРЗИШМАНДИИ ҚОРҲОИ ИЛМИИ УНВОНЧӢ, ПУРРАГИИ БАӢНИ МАВОДИ ДИССЕРТАТСИЯ ДАР ҚОРҲОИ АЗ ҚОНИБИ УНВОНЧӢ БАНАШРРАСИДА

**а) Дастурҳои таълимие, ки бо тавсияи Донишгоҳи давлатии Қӯлоб ба номи
Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ ба чоп расидаанд:**

[1-М]. Ҳусайнов, Р.С. Андар осори риёзии Абурайҳони Берунӣ [Матн]: Дастурамали методӣ роҷеъ ба таърихи риёзиёт / А.Ш. Комилӣ, Р.С. Ҳусайнов. – Қӯлоб, 2024. – 64 с.

[2-М]. Ҳусайнов Р.С. Дастури таълимӣ, Математикаи элементарӣ (Матни маъруза ва қорқарди дарсҳои амалӣ КМРО). / Сирочиддини Д., Ҳусайнов Р.С.– Қӯлоб, 2023. – 226 с.

[3-М]. Ҳусайнов Р.С. Дастури методӣ. (Супоришҳои мустақилона аз алгебра синфи 7) / Сирочиддини Д., Ҳусайнов Р.С., Бажова М.А. -Қӯлоб, 2022. - 124 с.

[4-М]. Ҳусайнов Р.С. Дастури методӣ. (Ҳалли масъалаҳои тестӣ аз фанни физика барои хонандагони синфҳои 7-9) Ба 30-солагии истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон бахшида мешавад. / Парвинаи У. Сирочиддини Д. Лутфияи Қ. Ҳусайнов Р.С. -Қӯлоб,2020. - 178 с.

[5-М]. Ҳусайнов Р.С. Дастури методӣ. (Ҳалли масъалаҳои тестӣ аз математика) Ба 30-солагии истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон бахшида мешавад. / Маҳмудов Т. Ниёзов Қ. Ҳусайнов Р.С.-Душанбе, 2020. – 116 с.

[6-М]. Ҳусайнов Р.С. Дастури методӣ. (Ҳалли масъалаҳои геометрияи синфи-8) / Маҳмудов Т. Ниёзов Қ. Ҳусайнов Р.С. Бажова М. Душанбе, 2019. – 152 с.

[7-М]. Ҳусайнов Р.С. Дастури методӣ. (Машқ ва масъалаҳо аз математика қисми-1) / Маҳмудов Т. Ниёзов Қ. Ҳусайнов Р.С. Душанбе, 2017. – 231 с.

[8-М]. Хусайнов Р.С. Дастури методӣ. (Машқ ва масъалаҳо аз алгебра қисми-2) / Маҳмудов Т. Ниёзов Ҷ. Хусайнов Р.С. Душанбе, 2017. – 160 с.

[9-М]. Дастури методӣ. Геометрия (Машқ ва масъалаҳо барои синфҳои 1-7) / Маҳмудов Т. Шарифов Ш. Хусайнов Р.С. Душанбе, 2016. – 160 с.

б) Мақолаҳо, ки дар нашрияҳои тақризишавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷоп шудаанд:

[1-М]. Хусайнов, Р.С. Фаъолияти илмии Абурайҳони Берунӣ [Матн] / Р.С. Хусайнов // Паёми Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи А.Рӯдакӣ. – 2024. – №1 (34). – С.132-136

[2-М]. Хусайнов, Р.С. Муҳити илмии Хоразм ва нақши он дар сарнавишти Абурайҳони Берунӣ [Матн] / Р.С. Хусайнов, А.Ш. Комилӣ // Паёми Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав. – 2023. – №2/4 (90). – С.104-108.

[3-М]. Хусайнов, Р.С. Абурайҳони Берунӣ нобиғаи илму фарҳанги тоҷик [Матн] / Р.С. Хусайнов // Паёми Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи А.Рӯдакӣ. – 2022. – №2 (27). – С.116-118

[4-М]. Хусайнов, Р.С. Вопросы геометрии в «Киттаб-ут-тафхим» Бируни [Текст] / Р.С. Хусайнов // Паёми Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав. – 2022. – №2/1 (96). – С.106-109.

[5-М]. Хусайнов, Р.С. Математика в шахматы и роль Беруни в изучении индийской науки и культуры [Текст] / Р.О. Раджабов, Р.С. Хусайнов, А.Ш. Комили // Паёми Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав. – 2021. – №2/3 (90). – С.110-113.

[6-М]. Хусайнов, Р.С. Саҳми олимони форсу тоҷик дар инкишофи математика ва ҳайатшиносӣ [Матн] / Р.С. Хусайнов // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. – Душанбе, 2020. – №9. – С.326-330.

в) Мақолаҳо, ки дар дигар нашрияҳо ба таърифи расидаанд:

[1-М]. Хусайнов, Р.С. Мухтасар роҷеъ ба инкишофи илм, санъат ва ҳунармандӣ дар Мовароуннаҳри замони Берунӣ [Матн] / Р.С. Хусайнов, З.М. Муслиҳиддинов, М.А. Болтаев // Маводи конференсияи илмӣ-назариявии байналмилалӣ дар мавзӯи «Мақоми Абурайҳони Берунӣ дар таърихи тамаддуни форс-тоҷик», бахшида ба 1050-солагии мутафаккири бузург. – Бохтар, 2023. – С.323-325.

[2-М]. Хусайнов, Р.С. Андар муносибатҳои фарҳангӣ, тижоратӣ ва иқтисодии Мовароуннаҳр дар замони Берунӣ [Матн] / Р.С. Хусайнов, М.А. Саломов, Н.Д. Максумова // Маводи конференсияи илмӣ-назариявии байналмилалӣ дар мавзӯи «Мақоми Абурайҳони Берунӣ дар таърихи тамаддуни форс-тоҷик», бахшида ба 1050-солагии мутафаккири бузург. – Бохтар, 2023. – С.361-362.

[3-М]. Хусайнов, Р.С. Мавқеи функсияҳои геометрӣ дар эҷодиёти илмии Абурайҳони Берунӣ [Матн] / Р.С. Хусайнов, А.Ш. Комилӣ //

Маводи конференсияи илмӣ-назариявӣ дар мавзӯи «Масъалаҳои актуалии илми риёзӣ ва методҳои тадқиқоти онҳо». Бахшида ба эълон гардидани солҳои 2020-2040 бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (ш.Кӯлоб, 31 октябри соли 2023). – Кӯлоб: СИ “Қурбонов Сорбон”, 2023. – С.35-38.

[4-М]. Ҳусайнов, Р.С. Моҳияти омӯзиши мафҳумҳои асосии алгебра ва назари таълимоти Абурайҳони Берунӣ. [Матн] / Р.С. Ҳусайнов // Маводи конференсияи илмӣ-назариявӣ дар мавзӯи «Масъалаҳои актуалии илми риёзӣ ва методҳои тадқиқоти онҳо». Бахшида ба эълон гардидани солҳои 2020-2040 бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (ш.Кӯлоб, 31 октябри соли 2023). – Кӯлоб: СИ “Қурбонов Сорбон”, 2023. – С.131-134.

[5-М]. Ҳусайнов, Р.С. Андар ҳалли масъалаҳои геометрӣ дар осори Абурайҳони Берунӣ ва Абуалӣ Ибни Сино [Матн] / Р.С. Ҳусайнов // Маводи конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-амалӣ таҳти унвони “Нақши Абурайҳони Берунӣ дар рушди илмҳои риёзӣ ва табиӣ ва таърихи табиӣ”, бахшида ба пешвои 1050-солагии нобӣғаи форс-тоҷик ва “Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф” (ш.Бохтар, 28 майи соли 2022). – Бохтар, 2022. – С.60-67.

[6-М]. Ҳусайнов, Р.С. Истифодаи масъалаҳои таърихи дар дарсҳои математика [Матн] / Р.С. Ҳусайнов // Маводи конференсияи илмӣ-методи ҷумҳуриявӣ дар мавзӯи «Татбиқи алгебра ва назарияи ададҳо дар ҳалли масъалаҳои муосир» бахшида ба «Бистсолагии омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (2020-2040)», ҷашни «90-солагии ДДОТ ба номи Садриддин Айнӣ», таҷлили «30-солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва «85-солагии Давлятов Раҳматулло» соли 2020. – Душанбе, 2020. – С.206-209.

[7-М]. Ҳусайнов, Р.С. Ҳалли масъалаҳои геометрӣ дар осори Абуалӣ ибни Сино [Матн] / Р.С. Ҳусайнов // Мактаб. – 2020. – №12. – С.17-19.

[8-М]. Ҳусайнов, Р.С. Истифодаи масъалаҳои таърихи дар дарсҳои математика [Матн] / Р.С. Ҳусайнов // Маърифати омӯзгор. – 2021. – №6. – С.53-55.

[9-М]. Ҳусайнов, Р.С. Шавқу рағбати хонандагон ба масъалаҳои таърихи [Матн] / Р.С. Ҳусайнов // Масъалаҳои методикаи таълим. – 2021. – №6. – С.40-43.

Дар маҷмӯъ, мазмун ва мундариҷаи таҳқиқот, маводи дар диссертатсия истифодашуда, ҷанбаҳои назариявӣ методологии диссертатсия ба ихтисоси 6D020300-Таърих (6D020304-Таърихи илм ва техника (таърихи математика)) мувофиқат менамояд. Диссертатсия аз рӯи натиҷаи назариявӣ ва ҳулосаи илмӣ, тавсияҳои амалӣ ва сатҳу сифати таҳияи худ ба талаботи муқаррарнамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ арзёбӣ мегардад.

Аз натиҷаҳои муҳокима,

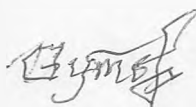
ҚАРОР ҚАБУЛ КАРДА ШУД:

1. Диссертатсияи докторанти PhD кафедраи математика ва методикаи таълими он Ҳусайнов Рухулло Салоҳуддинович дар мавзуи «Саҳми Абурайҳони Берунӣ дар инкишофи донишҳои риёзӣ дар асрҳои миёна» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси 6D020300-Таърих (6D020304-Таърихи илм ва техника (таърихи математика)) мувофиқат менамояд, ба талаботи муқаррарнамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ арзёбӣ мегардад.

2. Диссертатсия барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси 6D020300-Таърих (6D020304-Таърихи илм ва техника (таърихи математика)) барои баррасӣ ба ҳимоя ба Шурои диссертатсионии 6D.КOA-061-и назди Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав пешниҳод карда шавад.

Хулоса, дар ҷаласаи васеи кафедраи математика ва методикаи таълимони факултети физика ва математикаи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ аз 11.01. 2024 Протоколи №5 қабул карда шудааст.

Раиси ҷаласа, доктори илмҳои педагогӣ,
профессори кафедраи математика ва
методикаи таълими он ДДК
ба номи А. Рӯдакӣ

Ғуломов И.

Котиби ҷаласаи кафедраи математика
ва методикаи таълими он факултети физика
ва математикаи ДДК ба номи А. Рӯдакӣ:

Сатторов Қ.А.

Экспертон:

номзади илмҳои педагогӣ, дотсент, мудири
кафедраи математика ва методикаи таълими
он ДДК ба номи А.Рӯдакӣ:

Сирочиддини Д.

Мушовири директори Коллеҷи тиббии
шаҳри Кӯлоб, номзади илмҳои таърих
аз рӯи ихтисоси 07.00.10-Таърихи илм ва техника

Назаров Ҷ.Ш.

Намояндагони Шурои диссертатсионии 6D.KOA-061-и назди Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав:

доктори илмҳои физика-математика, профессор

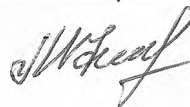
Комилӣ А. Ш.

доктори илмҳои педагогӣ, профессор

Сатторов А.Э.

номзади илмҳои химия, дотсент

Болтаев М.А.

Маълумот барои тамос: Суроға: 735360, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Кулоб, куч. С. Сафаров 16; Тел. (+9928 33 22) 2-35-07 E-mail:info@kqu.tj

Имзоҳои Комилӣ А. Ш., Сатторов А.Э., Гуломов И., Сирочиддини Д., Назаров Ҷ.Ш., Болтаев М.А., Сатторов Қ.А.-ро тасдиқ менамоем.

Сардори РК ва КМ ДДК ба номи А. Рӯдакӣ:

Амиров Ф. А.